

Het individu, het gezin en de sociale demografie van preventief gehechte jongeren

Onderzoek naar de invloed van etniciteit op de relatie tussen
individuele, familiale en sociaal-demografische factoren
en delictprofielen gekenmerkt door geweld of vermogen.

Masterthesis

Daniël Tempelman

0439878

Universiteit Utrecht

Sociale Wetenschappen

Master Jeugdstudies

Begeleidster: Wilma Vollebergh

Donderdag 26 januari 2012

Abstract

Deze studie onderzoekt de relatie tussen kenmerken van preventief gehechte jongens, kenmerken uit het gezin, etnografische kenmerken en het delictprofiel. Dit delictprofiel kenmerkt zich door overwegend vermogensdelicten, of door overwegend geweldsdelicten. Onderzocht is of de relatie tussen kenmerken van deze jongeren en het type delictprofiel wordt beïnvloed door de etnische afkomst. Er zijn vragenlijsten afgenomen bij 114 autochtone en 129 Marokkaanse preventief gehechte jongeren, waarbij gebruik is gemaakt van de *Child Behavior Checklist* en de *Youth Self Report*. In 131 gevallen zijn ook bij de ouders vragenlijsten afgenomen. Het blijkt dat de Marokkaanse etniciteit samengaat met een grotere kans op het vermogen delictprofiel. Een hogere mate van zelfgerapporteerd externaliserend probleemgedrag gaat gepaard met een grotere kans op een geweld delictprofiel. Daarnaast gaat een gezin met een hogere sociaaleconomische status gepaard met een grotere kans op een vermogen delictprofiel. Tot slot interacteren etnische afkomst en de mate van moederlijk toezicht, in hun effect op het type delictprofiel. Geconcludeerd kan worden dat de geweld delictgroep de meest zorgelijke groep is. Vervolgonderzoek is nodig om meer inzicht te krijgen in risicofactoren die bij jongeren in de geweld delictgroep een rol spelen.

Introductie

Marokkaanse jongens komen, vaker dan Nederlandse jongens, terecht in justitiële jeugdinstellingen (Boendermaker, 1995). Door de oververtegenwoordiging van Marokkaans gedetineerde jongens ontstaat het beeld van de Marokkanen als meest problematische jeugdgroep in Nederland. Dit terwijl jongens van autochtone afkomst verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de ernstige delicten (Blockland e.a., 2010).

Verschillen in delictprofiel

Jongeren die in preventieve hechtenis zitten, verblijven tijdelijk gesloten in afwachting van hun vonnis. Onderzoek wijst uit dat binnen deze groep sprake is van verschillende delictprofielen die in ernst variëren. Zo is op basis van dezelfde onderzoeksgegevens als in het huidige onderzoek eerder door Stevens e.a. (2008) aangetoond dat jongens van Marokkaanse afkomst vaker een delictprofiel hebben met overwegend vermogensdelicten zoals winkeldiefstal en straatroof. Daarnaast zijn zij in mindere mate betrokken bij niet-vermogen gerelateerde delicten zoals het gebruiken van geweld tegen personen. Bij jongeren van autochtone afkomst is vaker sprake van een delictprofiel met geweldsdelicten, en in mindere mate een delictprofiel met vermogensdelicten.

Daarnaast blijkt dat bij autochtone jongeren vaker sprake is van psychische klachten. Zo kunnen gedragsstoornissen gepaard gaan met ernstige delicten, waaronder gewelddelicten (Forth & Burke, 1998). Van de beide delictprofielen is het geweld delictprofiel het meest problematisch, aangezien de aard van geweldsdelicten worden beschouwd als ernstiger dan de aard van vermogensdelicten. Onderzoek dat inzicht biedt in factoren die verband houden met dit problematische delictprofiel ontbreekt vooralsnog.

In dit artikel zal allereerst worden ingegaan op theorieën en onderzoeken die inzicht bieden in de ontwikkeling van verschillende typen delinquent gedrag onder preventief gehechte jongeren (hierna aangeduid met jongeren). Daarna bespreek ik de relevantie en implicaties van dit onderzoek, en komen de hypothesen aan bod. Vervolgens wordt de methode van onderzoek toegelicht en worden de resultaten besproken. Tenslotte volgen discussie en aanbevelingen.

Vermogen- en gewelddelicten vergeleken met jongeren in de algemene populatie

De tweedeling in een vermogen- of geweld delictprofiel vertoont gelijkenissen met criminele ontwikkelingspatronen volgens het twee-paden model van Moffit (1993). Het kortstondig delinquente pad gaat samen met een instrumenteel gebruik van delinquent gedrag in de adolescentiefase, om zo de volwassen status te kunnen bereiken die (gezien de leeftijd) voor adolescenten nog niet haalbaar is. Voorbeelden zijn diefstal van goederen of heling. Het pad van chronisch en persistent gedrag hangt volgens genoemde Moffit samen met neurocognitieve- en gedragsproblemen, een inconsistente opvoeding met veel conflicten en structurele factoren zoals een lage SES. Bij dit pad kan delinquent gedrag op jonge leeftijd, versterkt door negatieve reacties van de omgeving, zich ontwikkelen tot een pathologisch patroon van met name gewelddadig delinquent gedrag. Voorbeelden zijn openbare geweldpleging of mishandeling. Net als bij de delictprofielen, onderscheiden de paden van Moffit zich door de aard van de delicten en de factoren waarmee de delinquentie samenhangt. De verwachting is dan ook dat beide delictprofielen, weliswaar op verschillende wijze, samenhangen met kind-, gezins- en sociaaletnografische factoren.

Kenmerken op kind-, gezins- en sociaaletnografisch niveau

Allereerst zal worden ingegaan op kindkenmerken. Bij jongeren in huidig onderzoek is vaak sprake van psychische stoornissen en/ of psychopathische persoonlijkheidskenmerken zoals gevoelloosheid en gebrek aan spijt. Op basis van onderzoeksgegevens uit onze analyse (Stevens e.a., 2008) blijkt dat het cluster met dergelijke persoonlijkheidskenmerken positief samenhangt met aandachtsproblemen en delinquent gedrag (Abram e.a., 2003). Deze persoonlijkheidskenmerken blijken dan ook sterk samen te hangen met gedragsstoornissen (Forth & Burke, 1998). Dit maakt dat jongeren met problemen op externaliserend gebied (gedrag dat naar buiten is gericht en daardoor zichtbaar is voor de omgeving), zoals ADHD en ODD, zich schuldig maken aan meer verschillende en een meer ernstige type delicten dan jongeren zonder dergelijke klachten (Edens e.a., 2007; Gretton e.a., 2004). Daarnaast hebben stressfactoren meer impact op jongeren met psychische klachten; zij zijn minder in staat om met de zogenoemde stressoren om te kunnen gaan, en het ontbreekt hen vaak aan sociale

vaardigheden om bijvoorbeeld conflicten uit te praten. Dit resulteert eerder in het gebruik van geweld. Bij hen is sprake van een hogere 'stress vulnerability' (Palermo, 2010).

Eerdergenoemde kenmerken en stoornissen, die samenhangen met delinquent gedrag van de adolescent, kunnen ook bij de ouders aanwezig zijn. Hierdoor zijn zij vaak minder in staat om adequaat te reageren op gedrag van de adolescent. Gedragsproblemen van het kind kunnen hierdoor worden versterkt (De Haan e.a., 2010).

Daarnaast speelt de moeder-kind relatie in het gezin een rol bij de mate van toezicht, steun en controle van een kind binnen het gezin. Op basis van onderzoeksgegevens van de eerdergenoemde analyse (Stevens e.a., 2008) blijkt dat de moeder-kind relatie bij de meeste jongens, ongeacht de etnische afkomst, wordt gekenmerkt door een bovengemiddelde mate van toezicht en een gemiddelde mate van steun en controle. Bij Marokkanen wordt de relatie vaker gekenmerkt door een zeer lage mate van toezicht, een lage mate van steun en een gemiddelde mate van controle. Een hogere mate van toezicht en steun hangt echter zowel bij Marokkanen als bij autochtonen samen met minder delinquentie (Deković e.a., 2003; Stevens e.a., 2005).

Preventief gehechte jongeren in Nederland komen vaak uit gezinnen met een sociaal-economische achterstand, wat zich kan uiten in werkloosheid en slechte huisvesting (Junger e.a., 1992; Dagevos e.a., 2003). Volgens de 'social disorganization' theorie hangen ongunstige omstandigheden in de omgeving van het opgroeiende kind samen met de ontwikkeling van delinquent gedrag. De jongeren groeien relatief vaak op in een sterk stedelijke omgeving in de minder welvarende buurten. Hierdoor lopen zij meer kans om te worden geconfronteerd met een hoge mate van werkloosheid, armoede en geweld. Identificatie met antisociale rolmodellen uit dergelijke uitzichtloze buurten vergroot de kans dat jongeren het gebruik van geweld als vanzelfsprekend gaan beschouwen (Gabbidon e.a., 2005; De Jong, 2007). Volgens de 'strain' theorie zouden beperkte maatschappelijke kansen, als gevolg van de gemarginaliseerde sociaal-economische positie, leiden tot een discrepantie tussen de beoogde sociale status en de sociale status die in werkelijkheid haalbaar is. Een sterke oriëntatie op de Nederlandse maatschappij, en de beoogde status daarbinnen, zal deze ervaren discrepantie onder etnische minderheden

vergroten. Gevoelens van frustratie die hier uit voortkomen kan jongeren aanzetten tot delinquent gedrag, en dan vooral het plegen van vermogensgerelateerde delicten. Deze delicten stellen hen in staat om alsnog de beoogde sociale status te kunnen bereiken (Baron, 2004).

Huidige studie

Om meer inzicht te krijgen in mogelijke verklaringen voor het verschil in delictprofielen tussen Nederlandse en Marokkaanse jongeren, wordt onderzocht in hoeverre de etniciteit interacteert met kenmerken van deze jongeren in het effect op het type delictprofiel. De vraagstelling kwam voort uit de reeds besproken onderzoeken van Stevens e.a. (2008) en Veen e.a. (2010).

Relevantie

Door inzicht in etnisch-specifieke invloeden op het type delictprofiel kan meer gericht gezocht worden naar mogelijke mechanismen die een rol spelen bij delinquent gedrag, en of deze mechanismen vooral op kind-, gezins- of etnografisch niveau actief zijn. Veen (2011) stelt dat kennis, over verschillen in delictprofielen tussen jongeren van etnische minder- en meerderheden, de eerste stap is naar het verkrijgen van inzicht in de mechanismen die een rol spelen bij delinquent gedrag onder etnische minderheden.

Hypothesen

In dit onderzoek is de relatie onderzocht tussen een aantal uiteenlopende factoren in het leven van preventief gehechte adolescenten, en het delictprofiel waartoe zij behoren. Hierbij is gekeken of de etnische afkomst van invloed is op de relatie tussen enkele van de hierna besproken factoren en het karakter van het delictprofiel, gekenmerkt door vermogen- of gewelddelicten.

Zo is gekeken naar de mate van internaliserend en externaliserend probleemgedrag. Er werd verondersteld dat (hypothese 1.2) externaliserend probleemgedrag bij preventief gehechte jongeren van invloed is op het hebben van het geweld delictprofiel. Externaliserend probleemgedrag hangt samen met delinquent gedrag (Teplin e.a., 2002). Daarnaast werd verwacht dat (hypothese 1.3) de relatie tussen

externaliserend probleemgedrag en het geweld delictprofiel afhankelijk is van de etnische afkomst van de preventief gehechte jongeren; oftewel externaliserend probleemgedrag zal bij jongeren van autochtone afkomst meer van invloed zijn op het hebben van een geweld delictprofiel dan bij jongeren van Marokkaanse afkomst die kampen met externaliserend probleemgedrag. Dit aangezien jongeren van autochtone afkomst vaker externaliserend probleemgedrag rapporteren, en bij hen vaker sprake is van psychopathische persoonlijkheidskenmerken; deze hangen samen met ernstig delinquent gedrag (Stevens e.a., 2003; Veen e.a., 2010). Er werd (hypothese 1.1) geen samenhang verwacht tussen internaliserende problematiek en de delictprofielen.

Daarnaast is gekeken naar invloed van het gezinsleven van de jongeren op delinquentie. Verondersteld werd dat de mate van toezicht volgens ouders bij preventief gehechte jongeren van invloed is op het hebben van een vermogen- of geweld delictprofiel (hypothese 2.3). Toezicht blijkt van alle gezinskenmerken de belangrijkste voorspeller voor delinquent gedrag, en een bovengemiddelde hoeveelheid aan toezicht is kenmerkend voor de meest aanwezige moeder-kind relatie (Stattin e.a., 2000; Wissink e.a., 2006; Stevens, 2008). Ook werd gesteld dat (hypothese 2.4) de relatie tussen de mate van toezicht en het hebben van een vermogen- of geweld delictprofiel niet afhankelijk is van de etnische afkomst van de jongeren. Er werd geen invloed verwacht van (hypothese 2.1) de mate van steun, en (hypothese 2.2) de mate van controle op het hebben van de delictprofielen.

Tot slot werd verwacht dat (hypothese 3.1) de SES en (hypothese 3.2) de etnische afkomst bij preventief gehechte jongeren van invloed is op het vermogen delictprofiel, aangezien blijkt dat jongens van Marokkaanse afkomst een hogere SES hebben en meer gericht zijn op de Nederlandse maatschappij dan Marokkaanse jongens in de algemene populatie. Voor jongens van autochtone afkomst geldt het omgekeerde; zij hebben een lagere SES dan autochtone jongens in de algemene populatie (Stevens e.a., 2008). Een hoge SES, vergeleken met andere jongeren, vergroot de kans om via vermogensdelicten een hogere sociale status te bereiken. Een lage SES vergroot de kans op antisociale rolmodellen, aan daarmee het normaliseren van het gebruik van gewelddadig gedrag. Daarnaast zou (hypothese 3.3) de relatie tussen SES en het hebben van een vermogen delictprofiel niet wordt beïnvloed door etniciteit.

Methoden

Sample en design

Voor beantwoording van de onderzoeksvraag werd gebruik gemaakt van het onderzoek ‘Marokkaanse veelplegers: een klasse apart?’ van Stevens e.a. (2008). Dit betreft een cross-sectioneel onderzoeksdesign, waarbij 299 preventief gehechte jongens van autochtone en Marokkaanse afkomst en één van hun ouders (in totaal 168) zijn geïnterviewd in de periode van mei 2006 tot februari 2008. De 141 jongens van Marokkaanse en 158 jongens van autochtone afkomst hadden een gemiddelde leeftijd van respectievelijk 16,3 en 16,5 jaar. In deze analyse werden 129 jongens van Marokkaanse en 114 jongens van autochtone afkomst betrokken; in 131 gevallen werden ook de ouders ondervraagd.

Dataverzameling

Jongens die minsten één week in preventieve hechtenis verbleven werden door medewerkers van de Justitiële Jeugdinrichting gevraagd om mee te doen aan het onderzoek. Ook ontvingen zowel de jongeren als de ouders een brief met informatie over de inhoud en het doel van het onderzoek. Van de groep jongeren werd uiteindelijk 66 procent geïnterviewd. Hiervan nam 61 procent van de ouders deel aan het onderzoek. Er bleek hierbij geen sprake te zijn van meer emotionele problemen en/ of gedragsproblemen tussen jongens van wel en niet deelnemende ouders. De vragenlijsten bij deze interviews zijn afgenomen door onderzoekers, betrokken bij Stevens e.a. (2008).

Meetinstrumenten

Etniciteit

De etniciteit van de jongeren is gebaseerd op het geboorteland van de ouders en het kind. Als het kind, of een van de ouders, geboren is in Marokko dan is de etniciteit van de adolescent Marokkaans. Indien zowel het kind als de ouders in Nederland zijn geboren, dan is de etniciteit van de adolescent Nederlands. De autochtonen (= 0, Marokkanen = 1) dienen als referentiegroep.

Delictprofiel

De indeling in geweld en vermogen delictprofielen is ontleend aan de indeling van Stevens e.a. (2008). Op basis van het classificatiesysteem van Van Kordelaar (2002) is hierbij een indeling gemaakt van alle door de jongeren gepleegde delicten; gegevens die door het Ministerie van Justitie zijn verschaft. Op basis van een latente klasse analyse zijn deze categorieën gereduceerd tot vier klassen; het geweld delictprofiel, het vermogen delictprofiel, het seksuele delictprofiel en het brandstichting delictprofiel. Het geweld delictprofiel wordt met name gekenmerkt door delicten met een gemiddelde en een grote hoeveelheid geweld, in mindere mate door vermogensdelicten en niet met seksuele delicten of met brandstichting. Het vermogen delictprofiel wordt met name gekenmerkt door vermogensdelicten en in mindere mate door vermogensdelicten met geweld. In de huidige analyse zijn alleen preventief gehechte jongeren meegenomen die worden gekenmerkt door een geweld- of vermogen delictprofiel. De geweldsgroep is hierbij de referentiegroep, waarmee de vermogensgroep de afhankelijke variabele is. Van 46 preventief gehechte jongeren bleek dat zij behoorden tot de klassen gekenmerkt door seksuele delicten of door brandstichting (zie ‘meetinstrumenten’). Jongeren uit deze overige klassen zijn dan ook niet bij de analyse betrokken.

Externaliserend en internaliserend probleemgedrag

Om de mate van externaliserend en internaliserend probleemgedrag te bepalen, is gebruik gemaakt van de *Youth Self Report* vragenlijst (YSR) en de *Child Behavior Checklist* (CBCL). De YSR en CBCL zijn respectievelijk zelf- en ouderrapportage vragenlijsten bestaande uit 119 en 112 items, waarmee de emotionele en gedragsproblemen van het kind gedurende de afgelopen zes maanden in kaart kunnen worden gebracht.

Voorbeelden van YSR zijn “Ik maak veel ruzie” of “ik ben liever alleen dan met anderen” (0 = helemaal niet voor mij van toepassing tot 2 = duidelijk voor mij van toepassing). De mate van internaliserend probleemgedrag bestaat uit de som van scores op 31 items van de YSR en 32 items van de CBCL, de mate van externaliserend probleemgedrag bestaat uit de som van 32 items van de YSR en 34 van de CBCL. De items van de YSR vormen de variabele *internaliserend probleemgedrag volgens kind* en *externaliserend probleemgedrag volgens kind*, de items van de CBCL vormen de

variabelen *internaliserend probleemgedrag volgens ouder* en *externaliserend probleemgedrag volgens ouder*. De betrouwbaarheid van zowel de YSR als de CBCL is goed (Achenbach en Rescorla, 2001).

Toezicht

Aan de hand van een vragenlijst van 12 items werd aan de adolescenten gevraagd in hoeverre zij op vrijwillige en spontane wijze hun vader en moeder op de hoogte houden over hun vrienden, dagelijkse activiteiten en dergelijke, bijvoorbeeld “Hoeveel weet jouw moeder over waar je naar toe gaat als je uitgaat?” (1 = weet er niets van tot 4 = weet er alles van). 6 items vormen elk een variabele over het *moederlijk toezicht* en het *vaderlijk toezicht*. Bij een Cronbach’s Alpha van groter dan 0,7 wordt er gesproken van een betrouwbare schaal. De betrouwbaarheid van de schalen zijn respectievelijk .86 en .85. Er is sprake van een goede betrouwbaarheid.

Steun

Om te bepalen in welke mate de ouders hun kind steunen, is aan de moeders gevraagd in hoeverre zij affectie tonen naar hun kind. Aan de hand van een vragenlijst werd gevraagd in hoeverre (1 = helemaal niet mee eens tot 6 = helemaal mee eens) uitspraken op hen van toepassing waren, bijvoorbeeld “Ik laat mijn kind vaak weten dat ik van hem houd” (Deković, Janssens en Van As, 2003). Deze 9 items vormen de schaal *steun volgens ouder*. De betrouwbaarheid van de schaal is 0.81. Er kan gesproken worden van een goede betrouwbaarheid. Daarnaast is aan de kinderen gevraagd in welke mate zij met hun (stief)ouders kunnen praten over dingen waar ze zich zorgen over maken (1 = heel gemakkelijk tot 4 = heel moeilijk). De 2 items vormen samen de schaal *steun volgens kind*. De betrouwbaarheid is 0.68, oftewel een matig goede betrouwbaarheid.

Controle

Controle door ouders werd gemeten met een vragenlijst bestaande uit 5 items. Aan de moeders werd gevraagd in hoeverre en op welke wijze zij hun kinderen straffen (1 = helemaal mee oneens tot 6 = helemaal mee eens), bijvoorbeeld “Ik geef mijn kind regelmatig een flinke straf als dat nodig is”. De items vormen de schaal *controle*. De betrouwbaarheid van de schaal is 0.86; een goede betrouwbaarheid.

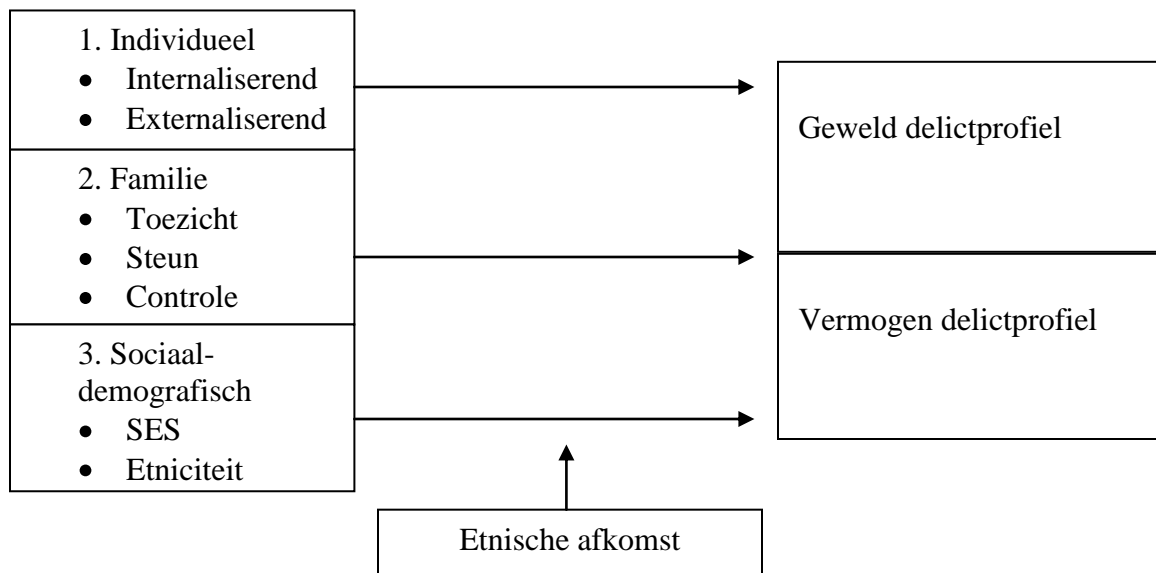
Socio-economische status

Op basis van de postcodes van het ouderlijk huis van de jongeren is een score voor *socio-economische status* (SES) bepaald. Hierbij is gebruik gemaakt van berekeningen van het Sociaal en Cultureel Planbureau. De scores lopen van 0 (= laag) tot en met 4 (= hoog) (Knol, 1998).

Analyse van de data

In deze analyse zijn de mate van internaliserende en externaliserende gedragsproblemen, de mate van toezicht, steun en controle binnen het gezin en sociaaldemografische eigenschappen de onafhankelijke variabelen, en is de delictgroep-indeling (vermogen- of geweld delictprofiel) de afhankelijke variabele. Aan de hand van een regressie-analyse is onderzocht is of de etnische afkomst (autochtoon of Marokkaans), een modererend effect heeft op de relatie tussen bovenstaande factoren en de mate waarin jongeren vooral vermogen- of gewelddelicten plegen. Zie figuur 1 voor een schematische weergave van de te onderzoeken verbanden.

Figuur 1. Schematische weergave hypothesen 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3.

Om te bepalen welke onafhankelijke variabelen van invloed zijn op het behoren tot een van beide delictprofielen (geweld delictgroep $y = 0$, vermogen delictgroep $y = 1$), werden voor elke onafhankelijke variabele logistische regressie-analyses uitgevoerd. Hierbij is

steeds gecontroleerd voor leeftijd, door deze als variabele op te nemen in de analyse. De items behorende tot de onafhankelijke variabelen toezicht, steun en controle zijn omgepoold tot ratiovariabelen, oftewel variabelen met een absoluut nulpunt. Ontbrekende scores op items van onafhankelijke variabelen zijn berekend aan de hand van imputatie van het seriegemiddelde. Bij een percentage aan ontbrekende scores van meer dan tien procent van het totale aantal scores wordt de variabele als niet bruikbaar beschouwd; dit was bij geen van de variabelen het geval. De waarde van de onafhankelijke variabelen zijn bepaald door de items bij elkaar op te tellen. Voor het bepalen van een mogelijk interactie-effect met etniciteit zijn vervolgens interactietermen (onafhankelijke variabele x etniciteit) aan de regressie-analyses toegevoegd.

Om na te gaan wat het effect is van de onafhankelijke variabele op de kans om tot de geweld of vermogen delictgroep te behoren, is gekeken naar de *odds ratio*, oftewel $Exp(\beta)$. Om na te gaan in hoeverre het aannemelijk is dat de groep preventief gehechte jongeren, gegeven de onafhankelijke variabele, tot de geweld- of vermogen delictgroep behoren is wederom gekeken naar de *odds ratio*. Bij een *odds* van 1 is er geen duidelijkheid over het type delictgroep waartoe de groep, op basis van de onafhankelijke variabele, waarschijnlijk behoort. Hoe hoger de *odds* (> 1), hoe waarschijnlijker het is dat men tot de vermogen delictgroep ($y = 1$) behoort. Hoe dichter de *odds* bij nul ligt, hoe waarschijnlijker het is dat men tot de geweld delictgroep ($y = 0$) behoort. Er kan worden aangenomen dat minder kans om tot de vermogen delictgroep te behoren samenhangt met meer kans om tot de geweld delictgroep te behoren (P^o). Van 46 jongeren bleek dat zij behoorden tot de klassen gekenmerkt door seksuele delicten of door brandstichting (zie 'meetinstrumenten'). Aangezien alleen wordt gekeken naar preventief gehechte jongeren, gekenmerkt door een geweld- of vermogen delictprofiel, zijn de jongeren uit de overige klassen niet betrokken bij deze analyse. Daarnaast zijn bij de analyse van gezinskenmerken alleen de 131 jongeren betrokken waarvan de ouders deelnamen aan het onderzoek. Dit had geen invloed op verdeling van de groep wat betreft etniciteit. Bij de overige analyses zijn 243 jongeren betrokken.

Resultaten

Beschrijvende statistiek

Tabel 1. Individuele, gezins- en sociaaldemografische kenmerken naar delictprofiel

	Delictprofiel geweld			Delictprofiel vermogen			Totaal		
	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Internaliserend probleemgedrag									
volgens kind	59	10.2	6.7	184	9.6	7.2	243	9.7	7.3
volgens ouder	28	8.7	7.3	103	9.7	6.7	131	9.5	6.5
Externaliserend probleemgedrag									
volgens kind	59	20.0	9.2	184	15.5	7.4	243	16.6	9.6
volgens ouder	28	15.9	13.4	103	12.9	7.3	131	13.5	11.4
Moederlijk toezicht	59	10.4	4.1	181	10.0	4.0	240	10.1	4.3
Vaderlijk toezicht	54	9.1	5.3	163	8.3	5.4	217	8.5	5.3
Steun									
volgens kind	59	4.2	1.5	184	4.4	1.2	243	4.3	1.5
volgens ouder	28	29.7	8.6	103	29.5	8.4	131	29.5	8.8
Controle	28	13.3	6.7	103	14.9	8.5	131	14.6	7.8
Sociaaleconomische status	59	2.4*	1.3	184	2.9*	1.0	243	2.8	1.1
Leeftijd	59	16.6*	1.0	184	16.5*	1.3	243	16.5	1.2

Note. * Significante verschillen op basis van een t-toets voor niet-gekoppelde steekproeven

Tabel 2. Delictprofielen naar etniciteit

	Autochtoon		Marokkaans		Totaal
	<i>N</i>	%	<i>N</i>	%	<i>N</i>
Delictprofiel vermogen	70	37.1	114	62.9	184
Delictprofiel geweld	44	74.6	15	25.4	59

Uit tabel 1 blijkt dat preventief gehechte jongeren met een vermogen delictprofiel gemiddeld een hogere sociaaleconomische status hebben dan de groep met een geweld delictprofiel.

Aan de hand van tabel 2 wordt duidelijk dat de meerderheid van de jongeren van Marokkaanse afkomst (62.9 procent) een vermogen delictprofiel hebben, tegenover 37.1

procent van de jongeren van autochtone afkomst. 74.6 procent van autochtone jongeren hebben daarentegen een delictprofiel gekenmerkt door geweld, tegenover 25.4 procent van de jongeren van Marokkaanse afkomst.

Relatie tussen kind-, familiale en sociaaldemografische kenmerken en het delictprofiel

In tabel 3 staan de uitkomsten van de logistische regressie-analyses weergegeven. Hieruit blijkt dat zelfgerapporteerd externaliserend probleemgedrag van invloed is op het type delictprofiel van de preventief gehechte jongeren. De verklaarde variantie is 5.8 procent. De $Exp(\beta)$, oftewel de *odds ratio*, van .0953 geeft aan dat een hogere mate van externaliserend probleemgedrag gepaard gaat met een kleinere kans op een vermogen delictprofiel. Dit verband geldt zowel voor autochtone als voor Marokkaanse jongeren, gezien het ontbreken van een significante interactieterm externaliserend probleemgedrag x etniciteit. Externaliserend probleemgedrag volgens de ouder en internaliserend probleemgedrag blijken niet samen te hangen met de delictprofielen.

Daarnaast blijken de etnische afkomst en de mate van moederlijk toezicht met elkaar te interacteren, in hun effect op het type delictprofiel. Uit de mate van moederlijk toezicht bij jongeren van autochtone afkomst is in sterkere mate de kans op het geweld delictprofiel af te leiden dan bij jongeren van allochtone afkomst de kans op het vermogen delictprofiel is af te leiden. De invloed van moederlijk toezicht is dan ook etnisch-specifiek te noemen. Uit tabel 3 komt verder naar voren dat de mate van steun en controle niet samenhangen met het type delictprofiel.

De SES is wel van invloed op het type delictprofiel. Maar ook hier blijkt de SES verantwoordelijk voor een beperkte variantie in het type delictprofiel. Uit de *odds ratio* van 1.52 kunnen we afleiden dat een hogere SES sterker gerelateerd is aan een vermogen delictprofiel. Een interactie-effect ontbreekt, dus er blijkt vooralsnog geen invloed te zijn van etniciteit op dit verband. De directe relatie van etniciteit blijkt wel van invloed te zijn op het type delictprofiel, hierdoor wordt 14.4 procent van de totale variantie verklaard. De *odds ratio* van 4.78 geeft aan dat een Marokkaanse afkomst (gecodeerd als 1) eerder gepaard gaat met een vermogen delictprofiel.

Tabel 3. Logistische regressie voor de relatie tussen kind-, familiale en sociaaldemografische kenmerken en type delictprofielen.

Afhankelijke: delictgroepen		
	<i>Exp(β)</i>	<i>R² van Nagelkerke</i>
Stap 1		
Leeftijd	.944	.001
Internaliserend probleemgedrag		
volgens kind	.989	.002
volgens ouder	1.02	.006
Externaliserend probleemgedrag		
volgens kind	.953**	.058
volgens ouder	.979	.017
Toezicht		
moederlijk	.980	.002
autochtoon	.902	.064
Marokkaans	1.06	.011
vaderlijk	.973	.006
Steun		
volgens kind	1.11	.006
volgens ouder	.997	.000
Controle	1.03	.011
SES	1.52**	.058
Etniciteit	4.78***	.144
Stap 2		
Externaliserend volgens kind x etniciteit	.972	.149
Moederlijk toezicht x etniciteit	1.18*	.182
Vaderlijk toezicht x etniciteit	1.02	.177
SES x etniciteit	1.77	.170

Note. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < 0.001$

Note. *Exp(β)* geeft de voorspelling aan van het tot de vermogensgroep horen, aangezien de geweldsgroep de referentiegroep is en de vermogensgroep de afhankelijke variable

Discussie

Uit de analyse blijkt dat de Marokkaanse etniciteit samengaat met een grotere kans op het vermogen delictprofiel en dus niet met het geweldsdelicten. Daarnaast blijkt een hogere mate van zelfgerapporteerd externaliserend probleemgedrag gepaard te gaan met een grotere kans op een geweld delictprofiel. Ook blijkt een gezin met een hogere SES gepaard te gaan met een grotere kans op een vermogen delictprofiel. Daarnaast blijken de etnische afkomst en de mate van moederlijk toezicht met elkaar te interacteren, in hun effect op het type delictprofiel. De invloed van moederlijk toezicht is etnisch-specifiek.

De bevinding dat de Marokkaanse afkomst in hogere mate correleert met plegen van vermogensdelicten, onderschrijft bevindingen uit eerder onderzoek waaruit blijkt dat jongeren van Marokkaanse afkomst eerder geneigd zijn tot het plegen van vermogensdelicten dan tot geweldsdelicten (Stevens e.a., 2008; Blokland e.a., 2010).

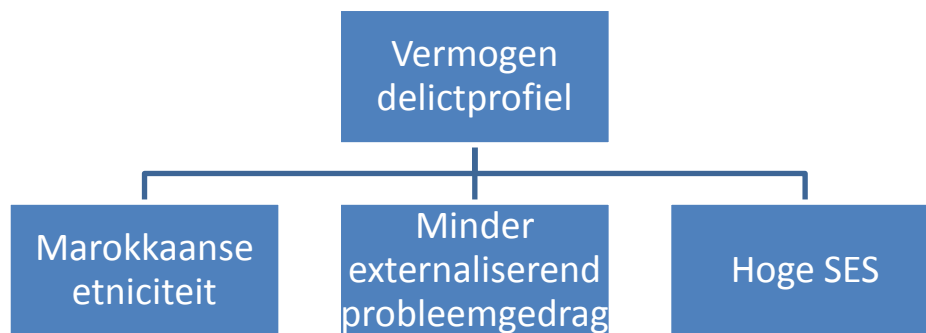
De bevinding dat externaliserend probleemgedrag gepaard gaat met een grotere kans op een profiel met geweldsdelicten, en met een kleinere kans op een profiel met vermogensdelicten, komt overeen met onderzoek van Veen e.a. (2010), gebaseerd op dezelfde onderzoeksgegevens. Hieruit blijkt dat preventief gehechte jongeren die kampen met meer psychische problemen, waaronder externaliserende problematiek, meer geweldsdelicten hebben gepleegd. Aangezien geweldsdelicten over het algemeen ernstiger van aard zijn dan vermogensdelicten is het ook aannemelijk dat externaliserend probleemgedrag eerder gepaard gaat met het begaan van geweldsdelicten. Uit Amerikaans onderzoek blijkt eveneens dat bij gedetineerde adolescenten, die vastzaten wegens een geweldsdelict, eerder sprake was van een gedragsstoornis dan bij de groep die vastzat wegens een vermogensdelict (Hollander, 1985). Hollander beschrijft echter alleen het delict waarvoor de adolescent is gedetineerd. In het huidige onderzoek zijn wel alle gepleegde delicten meegenomen in de analyse.

De bevinding dat jongeren uit gezinnen met een hogere SES vaker het profiel hebben met vermogensdelicten en minder vaak het profiel met geweldsdelicten, komen overeen met de verklaringen volgens de 'social disorganization'- en de 'strain' theorie.

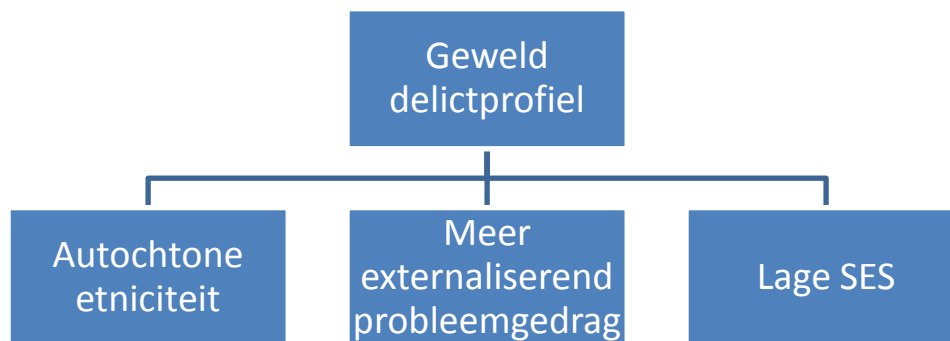
De bevinding dat uit de mate van moederlijk toezicht bij jongeren van autochtone afkomst een sterkere samenhang met het type delictprofiel hebben dan bij jongeren van allochtone afkomst, oftewel de suggestie van een etnisch-specifieke invloed van

moederlijk toezicht, is nieuw. Het merendeel van onderzoek naar de relatie tussen opvoeding en delinquentie bij jongeren in de algemene populatie wijst uit dat, ongeacht de etnische afkomst, een tekort aan toezicht samenhangt met meer probleemgedrag (Stevens e.a., 2007) en met meer delinquentie (Dekovic, 1999; Lahey e.a., 2008; Wissink, 2006). Bird e.a. (2001) en Wissink e.a. (2006) stellen dat gebrek aan toezicht in de algemene populatie etnisch-specifiek van aard is; zij menen dat dit juist bij etnische minderheden leidt tot meer delinquentie, zij het in geringe mate. Mogelijk is de de grotere invloed van toezicht op het delictprofiel te wijten aan verschillen in de gezinssamenstelling. Bij Marokkaanse gezinnen is vaak sprake van een groot kindertal, waarbij de oudere adolescenten veelal de taak hebben om toezicht te houden op de jonge adolescenten (Van der Hoek, 1995). Wellicht dat deze vorm van toezicht maakt dat jonge adolescenten met een delinquent verleden extra goed in de gaten worden gehouden door oudere broers, zodat het minder van belang is dat de ouders op de hoogte blijven.

Kortom, vooralsnog lijkt alleen het gezinskenmerk moederlijk toezicht te interacteren met de etnische afkomst, en dus een etnisch-specifieke uitwerking te hebben in het effect op de kans op een van beide delictprofielen. Kenmerken op individueel en sociaal-demografisch niveau zijn niet etnisch-specifiek en gaan dus op voor alle jongeren. Daarbij is sprake van twee van elkaar te onderscheiden patronen, zie figuur 2 en 3.

Figuur 2. Schematische weergave vermogen delictprofiel

Figuur 3. Schematische weergave geweld delictprofiel

Het lijkt er dus op dat externaliserende problematiek en een relatief lage of hoge SES risicofactoren zijn voor delinquent gedrag. Dit maakt dat het laatstgenoemde profiel kan worden beschouwd als het meest ernstige. Deze zorg komt ook naar voren in onderzoek van Veen (2011) en Stevens e.a. (2008).

De Marokkaanse jongeren behoren dus tot de minst problematische groep; het delinquente gedrag hangt niet samen met kindkenmerken. In overeenstemming met het kortstondig delinquente pad van Moffit, plegen zij in de adolescentieperiode voornamelijk vermogensdelicten, om in behoefte aan de volwassen status te kunnen voorzien. Autochtone jongeren lopen daarentegen meer kans om het chronisch en persistent delinquente pad op te gaan, aangezien dit gedrag deels voortkomt uit kindkenmerken. In figuur 2 en 3 een schematisch weergave van beide risicoprofielen. De relatieve sociale deprivatie verklaart slechts voor een deel de verschillen in SES. Wellicht spelen ‘confounders’ een rol in de fluctuerende SES. Meer onderzoek hiernaar is nodig om eventuele samenhang uit te wijzen.

Kennis over verschillen in criminele ontwikkelingspatronen kan worden ingezet bij het initiëren en evalueren van justitiele interventies gericht op specifieke groepen, zoals gedetineerde jongeren van Marokkaanse en Nederlandse afkomst (Blokland e.a.,

2010). Zo kan inzicht in het type delictprofiel, en kenmerken die daarmee samenhangen, wellicht van pas komen bij het resocialisatie-traject van deze jongeren.

Dit onderzoek kent een aantal belangrijke beperkingen die in ogenschouw moeten worden gehouden bij de interpretatie van de resultaten. Allereerst maakt het cross-sectionele design het niet mogelijk om causale uitspraken te doen over kenmerken en over mogelijke veranderingen in het type delictprofiel over de tijd. Het wordt dan ook aanbevolen om longitudinaal vervolgonderzoek uit te voeren bij deze jongeren en hun ouders. Een andere belangrijke beperking is dat resultaten uit dit onderzoek, waarbij alleen gekeken is naar de jongeren met een geweld- of vermogen delictprofiel, niet of nauwelijks kunnen worden gegeneraliseerd naar theorieën en onderzoek naar typen delictgedrag onder de algemene populatie jongeren. Dit maakt dat er in zeer beperkte mate uitspraken kunnen worden gedaan over mogelijke verklaringen voor de verbanden, tussen kind-, gezins- en sociaaletnografische kenmerken en delictprofiel, die in de onderzochte groep naar voren komen. Meer onderzoek naar de achtergrond van preventief gehechte jongeren zou een mogelijkheid zijn om de resultaten van huidig onderzoek in perspectief te kunnen plaatsen. Een laatste beperking was de samenstelling van de groep, die van invloed bleek op de onderzochte verbanden. Bij de gezinnen van de jongeren is vaak sprake van problemen op meerdere levensgebieden. Ondanks dat het verschil in eerdergenoemde patronen wijzen op een heterogene groep, maken deze ‘gedeelde problemen’ dat de gezinnen tot op zekere hoogte op elkaar lijken. Hierdoor is de variantie in kind-, gezins- en etnografische factoren in deze analyse kleiner dan bij gezinnen in de algemene populatie.

Referentielijst

- Abram, K. M., Teplin, L. A., McClelland, G. M., & Dulcan, M. K. (2003). Comorbid psychiatric disorders in youth in juvenile detention. *Archives of General Psychiatry*, 60(11), 1097-108.
- Achenbach, T. M., & Rescorla, L. A. (2001). *Manual for the ASEBA School-Age Forms & Profiles*. Burlington, VT: University of Vermont, Research Center for Children, Youth, & Families.
- Baron, S. W. (2004). General strain, street youth and crime: A test of Agnew's revised theory. *Criminology*, 42(2), pp. 457-483.
- Blokland, A., Grimbergen, K., Bernasco, W., & Nieuwebeerta, P. (2010). Criminaliteit en etniciteit: Criminele carrières van autochtone en allochtone jongeren uit het geboortecohort 1984. *Tijdschrift Voor Criminologie*, 52(2), pp. 122-152.
- Bird, H. R., Canino, G. J., Davies, M., Zhang, H. Y., Ramirez, R., & Lahey, B. B. (2001). Prevalence and correlates of antisocial behaviors among three ethnic groups. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 29(6), pp. 465-478.
- Boendermaker, L. (1995). Jongeren in justitieel behandelinstellingen [Youths in juvenile justice treatment institutions]. The Hague: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.
- Dagevos, J., Gijsberts, M., & Van Praag, C. (2003). Rapportage minderheden 2003: Onderwijs, arbeid en sociaal-culturele integratie [Report on minorities 2003: Education, labour and socio-cultural integration]. The Hague: Sociaal Cultureel Planbureau.
- De Haan, A.D., Prinzie, P., & Deković (2010). How and why children change in aggression and delinquency from childhood to adolescence: moderation of overreactive

parenting by child personality (2010). *Journal of psychology and psychiatry*, 51 (6), pp. 725-733

De Jong, J. D. (2007). Kapot moeilijk: Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens. Amsterdam: Uitgeverij Aksant.

Deković, M. (1999). Parent-adolescent conflict: Possible determinants and consequences. *International Journal of Behavioral Development*, 23(4), pp. 977-1000.

Dishion, T.J., & McMahon, R.J. (1998). Parental Monitoring and the Prevention of Child and Adolescent Problem Behavior: A Conceptual and Empirical Formulation. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 1(1), pp. 61-75

Edens, J. F., Campbell, J. S., & Weir, J. M. (2007). Youth psychopathy and criminal recidivism: A meta-analysis of the psychopathy checklist measures. *Law and Human Behavior*, 31(1), pp. 53-75.

Forth, A. E., & Burke, H. C. (1998). Psychopathy in adolescence: Assessment, violence and developmental precursors. In D. J. Cooke, A. E. Forth & R. D. Hare (Eds.), *Psychopathy: Theory, research and implications for society* (pp. 205-229). Boston: Kluwer Academic.

Gabbidon, S. L., & Greene, H. T. (2005). *Race and crime*. Thousand Oaks, CL: Sage Publications, Inc.

Gretton, H. M., Hare, R. D., & Catchpole, R. E. (2004). Psychopathy and offending from adolescence to adulthood: A 10-year follow-up. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72(4), pp. 636-645.

Hoek, J. Van der (1995). Oudere broers en zussen doen voor 100% mee: mede opvoeden in migrantengezinnen. *Jeugd en samenleving*, 25, pp. 644-655

Hollander, H.E., & Turner, F.D. (1995). Characteristics of incarcerated delinquents: Relationship between development environmental and family factors, and patterns of offence and recidivism. *Journal of the American academy of child psychiatry*, 24 (2), pp.221-226

Jennissen, R. P. W., & Blom, M. (2007). Allochtone en autochtone verdachten van verschillende delicttypen nader bekeken [A closer look on suspects of native dutch origin and other ethnic groups on various types of offences]. The Hague: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Junger, M., & Polder, W. (1992). Some explanations of crime among four ethnic groups in the Netherlands. *Journal of Quantitative Criminology*, 8, pp. 51-78.

Lahey, B. B., Van Hulle, C. A., D'Onofrio, B. M., Rodgers, J. L., & Waldman, I. D. (2008). Is parental knowledge of their adolescent offspring's whereabouts and peer associations spuriously associated with offspring delinquency? *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36(6), pp. 807-823.

Moffit (1993). Adolescence-limited and Life-course persistent antisocial behavior: a developmental taxonomy. *Psychological review*, 100, 4, pp. 674-701.

Palermo, G. B. (2010). Biological and environmental correlates of aggressive behavior. *Journal of Forensic Psychology Practice*, 10, pp. 300-324.

Kerr, M, Stattin, H, & Burk, W.J. (2000) Reinterpretation of Parental Monitoring in Longitudinal Perspective. *Journal of research in adolescence*, 20(1), pp. 39-64.

Stevens, G. W. J. M., Pels, T., Bengi-Arslan, L., Verhulst, F. C., Vollebergh, W. A., & Crijnen, A. A. (2003). Parent, teacher and self-reported problem behavior in the

Netherlands: Comparing Moroccan immigrant with Dutch and with Turkish immigrant children and adolescents, 38(10), pp 576-85.

Stevens, G.W.J.M., Vollebergh, W.A.M., Pels, T.V.M., & Crijnen, A.A.M (2005). Predicting externalizing problems in Moroccan immigrant adolescents in the Netherlands. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 40, 571-579.

(2007). Parenting and internalizing and externalizing problems in Moroccan immigrant youth in the Netherlands. *Journal of Youth and Adolescence*, 36: pp. 685-695.

Stevens, G. W. J. M., Veen, V. C., & Vollebergh, W. A. M. (2008). Marokkaanse jeugd-delinquenten: Een klasse apart? [Moroccan juvenile offenders: A class of their own?]. The Hague: Nicis Institute.

Teplin, L.A., Abram, K.M., MacLellan, G.M., Dulcan, M.K., & Mericle, A.A. (2002). Psychiatric disorders in youth and juvenile detention. *Archives of general psychiatry*, 59, pp. 1133-1143.

Veen, V.C. & Stevens, G. & Doreleijers, T. & Ende, J., van der & Vollebergh, W.A.M. (2010). Ethnic differences in mental health among incarcerated youths: Do Moroccan immigrant boys show less psychopathology than native Dutch boys? *European Child and Adolescent Psychiatry*, 19 (5), pp. 431-440.

Wissink, I. B., Deković, M., & Meijer, A. M. (2006). Parenting behavior, quality of the parent-adolescent relationship, and adolescent functioning in four ethnic groups. *Journal of Early Adolescence*, 26(2), pp. 133-159.

